

Amiről az árnyak mesélnek

Egy krimi, ami nem is igazán krimi. A skandináv irodalom újabb gyöngyszeme.

Aki Stieg Larsson hátborzongató fordulataira vagy Jo Nesbø ezerfelé kanyargó cselekményére számít, annak valószínűleg csalódás lesz az *Árnyak*. Karin Alvtegen 2007-es regénye ugyan a "Skandináv krimik" - sorozatban jelent meg hazánkban 2011-ben, mégis sokkal inkább mélylélektani dráma mint bűnügyi történet. Persze vannak benne hullák, meg titkok is rendesen, a hangsúly mégis állandóan eltolódik a konkrét tettekről a belső, érzelmi folyamatokra. Egymáshoz nagyon is hasonlító, tragikus emberi sorsok fonódnak össze a jelenben, mert képtelenek szabadulni a múlt árnyaitól.

A történet egy idős hölgy, bizonyos Gerda Persson halálával kezdődik. Ő az, aki kiengedi a szellemet a palackból, noha a könyv végéig róla tudunk meg a legkevesebbet. Mindössze annyit, hogy hosszú évekig a nagy híró Ragnerfeldt-családnál szolgált házvezetőnként. Kevéske vagyonát mégsem rájuk, hanem egy ismeretlen, árva fiúra, Kristofferre hagyja, aki látszólag sehogy sem kötődik hozzá. Látszólag.

Alvtegen akár ezen a vonalon is elindulhatott volna. Kristoffert helyezhette volna a középpontba, aki önjelölt nyomozóként a gyökerei után kutatva próbálja kideríteni, hogy mi köze neki Ragnerfeldtékhez, és persze, Gerdához. Az író azonban másként döntött. Fejezetenként változtatja, hogy kinek a szemszögéből látjuk az eseményeket, miközben a szereplők magánéletébe és múltjába is bepillantást nyerhetünk. A múltba, amely minden esetben keserű, és ez a keserűség megmérgezi a jelent is. Az *Árnyak*-ban ugyanis nincs egyetlen boldog ember sem.

Alvtegen gazdag szókinccsel és intelligensen ábrázolja a karaktereit, paradox módon mégis ezek a komplex és sokrétű karakterek jelentik a mű gyenge pontjait. Ugyanis egy szerethető sincs köztük. Időről időre ugyan képesek némi szimpátiát ébreszteni az olvasóban, azonban ez soha nem tart sokáig. Nemcsak tetteik nehezítik a velük való azonosulást, de viselkedésük és hozzáállásuk is. Egyszerűen unszimpatikusak. Ami már csak azért is furcsa, mert a körülbelül tizenkét szereplőből, aki hosszabb-rövidebb időre feltűnik a színen, hét író. Méghozzá állandó alkotói válságban szenvedő író.

A saját zsenialitása miatt normális életre és írásra képtelen művész népszerű téma az irodalomban, és könnyen utat talál az olvasók szívéhez. Itt viszont más a helyzet. Alvtegen

írói saját becsvágyuk csapdájában vergődnek. Sokkal különbnek tartják magukat a körülöttük élőkénél, pedig gyávák és akaratgyengék. A férfiak uralkodnak a nőkön, akik nagyon sokáig nem mernek ellenszegülni nekik, ám egyikükben sincs elég bátorság, hogy szembenézzenek a valósággal.

Az egész regény összesen három ponton hasonlít egy valódi krimihez, három haláleset leírásakor. Szerencsére, az időzítésük tökéletes, így nem sikkad el a jelentőségük, mi több, beépülnek a szereplők már amúgy is részletes jellemrajzába.

Alvtegen valószínűleg minden negatív tulajdonságuk ellenére valószínűleg szereti a karaktereit, mert a végén a legtöbbszörnek megadja a lehetőséget, hogy megválthassák magukat. Egyiküket pedig konkrétan hozzá is segíti az üdvözüléshez, bár ha jobban megnézzük, ez a pillanat egyszerre felemelő és ironikus, hiszen arra mutat rá, hogy az elismerésért és hírnévért való kétségbeesett kapálózás mennyire felesleges, és mennyire nem teszi boldoggá az embert.

Összegezve, Karin Alvtegen *Árnyak* című regénye egy lassú folyású, karakterközpontú dráma, amely olyan ősi témákról szól, mint jó és rossz, jelen és múlt, művész és művészet kapcsolata. Nem való mindenkinek, csak annak, aki szeret elmélkedni, például arról, hogy milyen mértékben felelős az ember a saját és a környezetében élők sorsáért, illetve hogy mennyit tehet az egyén azért, hogy a társadalom igazságosabb legyen.